YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

27 päivänä lokakuuta 2005 *

Asiassa C-329/03,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Areios Pagos (Kreikka) on esittänyt 31.3.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 28.7.2003, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Trapeza tis Ellados AE

vastaan

Banque Artesia,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit N. Colneric, K. Schiemann, E. Juhász ja M. Ilešič (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 3.2.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Trapeza tis Ellados AE, edustajinaan dikigoros I. Soufleros, dikigoros K. Christodoulou ja dikigoros T. Kontovazainitis,

— Banque Artesia, edustajinaan avocat F. Herbert, dikigoros G. Stefanakis ja dikigoros E. Papakonstantinou,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään P. Mylonopoulos ja M. Apessos sekä V. Pelekou,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään H. Støvlbæk ja G. Zavvos,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.4.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee perustamissopimuksen 67 artiklan täytäntöönpanosta 11 päivänä toukokuuta 1960 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin (EYVL 1960, 43, s. 921; jäljempänä ensimmäinen direktiivi) * liitteessä I olevan luettelon B nimikkeen IV A ja luettelon D nimikkeen VI tulkintaa.

2 Tämän pyynnön on esittänyt Areios Pagos (korkein oikeus) asiassa, jossa asianosaisina ovat Trapeza tis Ellados AE (jäljempänä Kreikan pankki) ja Banque Artesia (jäljempänä Artesia) ja jossa on kyse siitä, että viimeksi mainittu on vaatinut sen vahingon korvaamista, jonka Kreikan pankki on sille aiheuttanut kieltäytyessään antamasta sille lupaa hyvittää vapaasti vaihdettavissa olevien Kreikan drakmojen määräistä tiliä joukkovelkakirjojen rahaksi muuttamisesta saaduilla varoilla.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

3 Artesialla, jonka kotipaikka on Brysselissä (Belgia), oli Ateenan (Kreikka) sivuliikkeessään vapaasti vaihdettavissa olevien Kreikan drakmojen määräinen tili.

* — Jäljempänä tässä tuomiossa esitetyt lainaukset kyseisestä direktiivistä on suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ei ole julkaistu suomenkielistä versiota.

4 Artesia osti 28.4.1981 ja 30.7.1982 välisenä aikana Elliniki Trapeza Viomichanikis Anaptixeos (ETVA) Anonimos Etairian (Kreikan teollisuuden kehittämispankki Oy, jäljempänä ETVA), jonka osakkeet kuuluvat Kreikan valtiolle, liikkeeseen laskemia, kotimaan valuutan määräisiä joukkovelkakirjoja, joiden juoksuaika oli yksi vuosi niiden liikkeeseen laskemisesta ja jotka olivat kaupankäynnin kohteena pörssissä ja jotka noteerattiin pörssissä. Nämä joukkovelkakirjat oli maksettu Artesian vapaasti vaihdettavissa olevien Kreikan drakmojen määräiseltä tililtä. Kreikan pankilta oli haettava erillinen lupa siihen, että kyseisiä joukkovelkakirjoja vastaava määrä pysyisi vapaasti vaihdettavana.

5 Artesia haki Kreikan pankilta 24.8.1982 lupaa siihen, että sen vapaasti vaihdettavissa olevien Kreikan drakmojen määräistä tiliä voitaisiin hyvittää kyseisten joukkovelkakirjojen rahaksi muuttamisesta saaduilla varoilla, jotta nämä varat olisi voitu kotiuttaa Belgiaan. Kreikan pankki kieltäytyi 25.8.1982 ja 23.11.1986 välisenä aikana useaan otteeseen myöntämästä lupaa. Kuitenkin 24.11.1986 se lopulta antoi luvan. Näyttää siltä, että sen kieltäytyminen perustui ainakin osittain siihen, että Artesian vapaasti vaihdettavissa olevien drakmojen määräisen tilin käyttämiselle kyseisten joukkovelkakirjojen alkuperäiseen hankintaan ei ollut myönnetty lupaa ja ettei tuo tili näin ollen ollut enää vapaasti vaihdettavissa.

6 Koska Artesia katsoi, että sille oli 30.9.1982 ja 11.12.1986 välisenä aikana aiheutunut vahinkoa Kreikan pankin kieltäytymisestä, se nosti 28.4.1987 vahingonkorvauskanteen tätä pankkia vastaan. Se väitti, että sen suorittama joukkovelkakirjojen hankinta kuuluu ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon B nimikkeen IV A alaisuuteen, joten jäsenvaltioilla oli ensimmäisen direktiivin 2 artiklan mukaan velvollisuus myöntää siihen haettu lupa. Asiaa käsittelivät Polimeles Protodikio Athinon (Ateenan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin), Efeteio Athinon (Ateenan muutoksenhakutuomioistuin) ja tämän jälkeen Areios Pagos, joka palautti asian Efeteio Athinonin käsiteltäväksi. Viimeksi mainittu velvoitti 27.7.2001 Kreikan pankin maksamaan Artesialle vahingonkorvausta. Tämä tuomioistuin katsoi, että pääasiassa riidanalaisena oleva liiketoimi kuuluu ensimmäisen direktiivin 2 artiklan ja liitteessä I olevan luettelon B soveltamisalaan.

7 Kreikan pankin haettua tähän muutosta Areios Pagos päätti lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Ensimmäisen direktiivin — — luettelossa D olevan säännöksen, jossa viitataan 4 artiklaan, ja nimikkeistön VI ryhmän, joka koskee 'lyhytaikaisia sijoituksia rahamarkkinoilla tavanomaisesti kaupankäynnin kohteena oleviin valtion velkasitoumuksiin ja muihin arvopapereihin', osalta kysytään, kuuluvatko tämän säännöksen tarkoituksen ja sillä tavoitellun päämäärän valossa tai tulkittaessa sitä sen kansainvälisessä kaupassa mahdollisesti vallitsevan kauppatavan valossa, jonka mukaan arvopaperit, kuten nyt kyseessä olevat ETVA:n juoksuajaltaan yhden vuoden pituiset joukkovelkakirjat, ovat lyhytaikaisia sijoituksia, tämän säännöksen alaisuuteen a) pankkitoimintaa harjoittavan osakeyhtiön, jonka osakkeet kuuluvat valtiolle, liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat, joiden juoksuaika on yksi vuosi niiden liikkeeseen laskusta ja jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä, johon ne myös on listattu, tai b) pankkitoimintaa harjoittavan osakeyhtiön liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat, joiden juoksuaika on yksi vuosi niiden liikkeeseen laskusta ja jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä, johon ne myös on listattu?

2) Lisäksi kysytään edellä mainitun direktiivin luettelossa D olevan säännöksen, jossa viitataan [ensimmäisen] direktiivin 4 artiklaan, ja nimikkeistön IX ryhmän, joka koskee 'luottolaitoksissa olevien sekki- ja talletustilien avaamista ja varojen sijoittamista niille, sekki- ja talletustilin saldon kotiuttamista tai käyttöä', osalta, kuuluuko tämän säännöksen tarkoituksen ja sillä tavoitellun päämäärän valossa kyseisen säännöksen alaisuuteen luottolaitoksena toimivassa pankissa sellaisten varojen käyttö, jotka ovat talletustilillä, kun talletustilille talletetaan varoja tässä välipäätöksessä mainitussa rahapoliittisen komitean päätöksessä 1097/1959 todetulla tavalla (tallettamalla sille maahantuotujen ulkomaanvaluuttojen tuotot jne.) ja joka sisältää talletuksia, jotka on ilmaistu kotimaan valuuttana mutta jotka ovat vapaasti vaihdettavissa ulkomaan valuutaksi?"

Suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista koskeva vaatimus

8 Kreikan pankki on yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 8.7.2005 jättämällään hakemuksella vaatinut suullisen käsittelyn uudelleenaloittamista.

9 Tältä osin on syytä muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuin voi työjärjestyksensä 61 artiklan nojalla määrätä suullisen käsittelyn aloitettavaksi uudelleen, jos se katsoo, että sillä ei ole riittävästi tietoa asiasta tai että asia olisi ratkaistava sellaisen argumentin perusteella, josta asianosaiset eivät ole keskustelleet (yhdistetyt asiat C-270/97 ja C-271/97, Deutsche Post, tuomio 10.2.2000, Kok. 2000, s. I-929, 30 kohta ja asia C-299/99, Philips, tuomio 18.6.2002, Kok. 2002, s. I-5475, 20 kohta).

10 Yhteisöjen tuomioistuin katsoo, ettei suullista käsittelyä nyt esillä olevassa asiassa ole syytä määrätä aloitettavaksi uudelleen. Uudelleen aloittamista koskeva vaatimus on näin ollen hylättävä

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

11 ETY:n perustamissopimuksen 67 artiklassa (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 67 artikla, joka on kumottu Amsterdamin sopimuksella) määrätään seuraavaa:

"1. Siltä osin kuin yhteismarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta on tarpeen, jäsenvaltiot poistavat asteittain siirtymäkauden aikana väliltään kaikki

jäsenvaltiossa asuville kuuluvien pääomien liikkeiden rajoitukset sekä kaiken osapuolten kansalaisuuteen, asuinpaikkaan tai pääoman sijoituspaikkaan perustuvan syrjinnän.

2. Jäsenvaltioiden välisiin pääomanliikkeisiin liittyvät juoksevat maksut vapautetaan rajoituksista ensimmäisen vaiheen loppuun mennessä."

12 Ensimmäisen direktiivin perustelukappaleen mukaan ETY:n perustamissopimuksen tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että pääomat liikkuvat mahdollisimman vapaasti jäsenvaltioiden välillä ja että näiden valtioiden väliset pääomanliikkeet näin ollen vapautetaan mahdollisimman laajasti ja nopeasti.

13 Kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdan ja 3 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on myönnettävä kaikki vaihtoluvat, joita tarvitaan sellaisista liiketoimista sopimiseksi tai sellaisten liiketoimien täytäntöönpanemiseksi sekä jäsenvaltioissa asuvien välisten sellaisten valuutansiirtojen suorittamiseksi, jotka liittyvät kyseisen direktiivin liitteessä I olevassa luettelossa A ja tietyillä edellytyksillä luettelossa C lueteltuihin pääomanliikkeisiin.

14 Ensimmäisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "jäsenvaltioiden on myönnettävä vaadittavat yleisluvat sellaisista liiketoimista sopimiseksi tai sellaisten liiketoimien täytäntöönpanemiseksi sekä jäsenvaltioissa asuvien välisten sellaisten valuutansiirtojen suorittamiseksi, jotka liittyvät [tämän] direktiivin liitteessä I olevassa luettelossa B lueteltuihin pääomanliikkeisiin".

15 Tällaisesta luvanmyöntämisvelvollisuudesta ei sitä vastoin säädetä samassa liitteessä olevassa luettelossa D lueteltujen pääomanliikkeiden osalta. Jäsenvaltioilla on siis vapaus pitää voimassa näitä liiketoimia koskevat rajoituksensa.

16 Ensimmäisen direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Rahapoliittisen komitean on vähintään kerran vuodessa tutkittava tämän direktiivin liitteessä I olevissa luetteloissa lueteltuihin pääomanliikkeisiin sovellettavat rajoitukset; sen on tehtävä komissiolle selvitys niistä rajoituksista, jotka voitaisiin poistaa."

17 Ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon B nimikkeessä IV A, joka koskee "direktiivin 2 artiklassa tarkoitettuja pääomanliikkeitä", mainitaan muun muassa "ulkomailla asuvan kotimaisten arvopaperien (lukuun ottamatta sijoitusrahastojen osuuksia), jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä, hankinnat ja niiden rahaksi muuttamisesta saatujen varojen kotiuttaminen", jota vastaa nimikkeistön nimike IV A. Siihen kuuluvat muun muassa sen 3 kohdan i alakohdassa mainittu "kotimaan valuuttamääräisten" joukkovelkakirjojen hankinta ja 4 kohdan "joukkovelkakirjojen rahaksi muuttamisesta saatujen varojen kotiuttaminen".

18 Ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevassa luettelossa D, joka koskee "direktiivin 4 artiklassa tarkoitettuja pääomanliikkeitä", lueteltujen pääomanliikkeiden joukossa mainitaan seuraavat pääomanliikkeet:

— "lyhytaikaiset sijoitukset rahamarkkinoilla tavanomaisesti kaupankäynnin kohteina oleviin valtion velkasitoumuksiin ja muihin arvopapereihin", joita vastaa nimikkeistön nimike VI. Siihen sisältyvät muun muassa ulkomailla asuvan lyhytaikaiset sijoitukset kotimaan rahamarkkinoilla ja näiden sijoitusten rahaksi muuttamisesta saadun tuoton kotiuttaminen

— "luottolaitoksissa olevien sekki- ja talletustilien avaaminen ja varojen sijoittaminen niille, sekki- tai talletustilillä olevien varojen kotiuttaminen tai käyttö", joita vastaa nimikkeistön nimike IX. Siihen kuuluvat muun muassa ulkomailla asuvan kotimaisissa luottolaitoksissa suorittamat liiketoimet, ja sitä sovelletaan sekä kotimaan että ulkomaan valuutan määräisiin tileihin ja saataviin.

Kansallinen lainsäädäntö

19 Rajoitettua konvertointikelpoisuutta koskevan järjestelmän käyttöä Kreikassa koskevassa rahapoliittisen komitean 23.5.1959 tekemässä päätöksessä 1097 (FEK A' 109/16.6.1959) määrättiin pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana, että vakituisesti ulkomailla asuvien henkilöiden nimissä oli mahdollista avata Kreikan pankissa ja muissa toimiluvan saaneissa pankeissa kahdenlaisia talletustilejä, nimittäin vapaasti vaihdettavissa olevien Kreikan drakmojen määräisiä ja ulkomaan valuutan määräisiä tilejä.

20 Tämän päätöksen perusteella vapaasti vaihdettavissa olevien Kreikan drakmojen määräisiä tilejä voitiin käyttää vain tiettyihin tarkoituksiin ja niille voitiin tallettaa varoja vain tietyin tyhjentävästi luetelluin tavoin. Kyseisessä päätöksessä määrättiin, että jos Kreikan drakmoja ilman Kreikan pankin erikseen antamaa lupaa käytettiin muuhun kuin määrättyihin tarkoituksiin, ne lakkasivat olemasta vapaasti vaihdettavia.

Ennakkoratkaisukysymysten arviointi

Ensimmäinen kysymys

21 Areios Pagos kysyy ensimmäisessä kysymyksessään, onko sellaisten kotimaan valuutan määräisten joukkovelkakirjojen hankinta, joiden juoksuaika on yksi vuosi

niiden liikkeeseen laskusta, jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä ja jotka noteerataan pörssissä ja jotka on laskenut liikkeeseen jäsenvaltioon sijoittautunut ja tämän valtion omistama pankki, ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon B nimikkeessä IV A tarkoitettu "kotimaisten arvopapereiden, jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä, hankinta" vai samassa liitteessä olevan luettelon D nimikkeessä VI tarkoitettu "lyhytaikainen sijoitus rahamarkkinoilla tavanomaisesti kaupankäynnin kohteena oleviin valtion velkasitoumuksiin ja muihin arvopapereihin".

22 Pääasian asianosaisten välillä on riidatonta, että Artesia on ensimmäisessä direktiivissä tarkoitettu "ulkomailla asuva", joka on Kreikassa hankkinut kyseiset joukkovelkakirjat ja joka on halunnut kotiuttaa Belgiaan niiden rahaksi muuttamisesta saadut varat. Samoin on riidatonta, että nämä joukkovelkakirjat ovat "kotimaisia arvopapereita", jotka ovat kotimaan valuutan määräisiä ja joiden juoksuaika on yksi vuosi niiden liikkeeseen laskusta ja jotka ovat olleet kaupankäynnin kohteena sekä jotka on noteerattu pörssissä.

23 Artesia ja Euroopan yhteisöjen komissio väittävät, että kyseiset joukkovelkakirjat kuuluvat ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon B nimikkeen IV A soveltamisalaan. Kreikan pankki ja Kreikan hallitus väittävät sitä vastoin, että ne kuuluvat samassa liitteessä olevan luettelon D nimikkeen VI soveltamisalaan.

24 Pääasian riidan taustalla on siis kyseisiin joukkovelkakirjoihin liittyvien kriteerien tulkintaa koskeva erimielisyys. Asiassa on kyse käsitteiden "arvopaperit, jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä" ja "rahamarkkinoilla tavanomaisesti kaupankäynnin kohteena olevat arvopaperit" tulkinnasta. Asiassa pyritään myös selvittämään, onko kyseisten joukkovelkakirjojen juoksuaika niiden luokittelemisen kannalta määräävä peruste. Kreikan pankin ja Kreikan hallituksen mukaan kyseiset joukkovelkakirjat ovat ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon D nimikkeessä VI tarkoitettuja "rahamarkkinoilla tavanomaisesti kaupankäynnin kohteena olevia arvopapereita" siitä riippumatta, että ne ovat olleet kaupankäynnin kohteena pörssissä.

25 Perustamissopimuksen 67 artiklan mukaan pääomien vapaaseen liikkuvuuteen kuuluu jäsenvaltiossa asuville kuuluvien pääomien liikkeiden rajoitusten sekä kaiken osapuolten kansalaisuuteen, asuinpaikkaan tai pääoman sijoituspaikkaan perustuvan syrjinnän poistaminen. Ensimmäisessä direktiivissä säädetään kyseisen 67 artiklan täytäntöönpanemiseksi tiettyjen pääomanliikkeiden täydellisestä vapauttamisesta ja sillä pyritään sellaisten hallinnollisten esteiden poistamiseen, joilla — vaikka ne eivät edellyttäisikään valuutanvaihtoluvan hankkimista ja vaikka ne eivät vaikuttaisikaan ulkomaisten arvopapereiden hankintaan — kuitenkin haitataan pääomanliikkeiden mahdollisimman laajaa ja nopeaa vapauttamista jäsenvaltioiden välillä, mikä on ensimmäisen direktiivin perustelukappaleen mukaan tarpeen Euroopan yhteisön tavoitteiden toteuttamiseksi (ks. asia 157/85, Brugnoni ja Ruffinengo, tuomio 24.6.1986, Kok. 1986, s. 2013, 21 ja 22 kohta).

26 Tässä suhteessa on todettava, että vaikka käsite "rahamarkkinoilla tavanomaisesti kaupankäynnin kohteena olevat arvopaperit" esiintyykin kyseisessä liitteessä olevan luettelon D nimikkeessä VI, sitä ei kuitenkaan millään tavoin määritellä ensimmäisessä direktiivissä. Sen sijaan tämän direktiivin samassa liitteessä olevan luettelon B nimikkeessä IV A viitataan käsitteeseen "arvopaperit, jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä", ja se mainitaan myös sen selityksissä, joissa esitetään sen määritelmä. Näiden selitysten, joita on pidettävä kyseisen direktiivin kiinteänä osana (ks. asia 143/86, East ym., tuomio 4.2.1988, Kok. 1988, s. 625, 11 kohta), mukaan "arvopapereita, jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä" ovat "arvopaperit, joiden kauppa on säänneltyä ja joiden hinnat virallinen arvopaperipörssi (noteeratut arvopaperit) tai muu arvopaperipörssiin liittyvä elin — esimerkiksi pankkien komiteat (virallisesti noteeraamattomat arvopaperit) — julkaisee säännöllisesti". Kuten komissio toteaa, tämä määritelmä osoittaa, että yhteisön lainsäätäjä on antanut merkitystä pörssin toimintasäännöille, muun muassa säännöille, jotka takaavat pörssitoiminnan läpinäkyvyyden ja kaupankäynnin kohteena olevien arvopapereiden hintojen julkaisemisen.

27 Ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon B nimikkeessä IV A tarkoitetuista "arvopapereista, jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä",

yhteisöjen lainsäätäjä on katsonut, että kyseinen jäsenvaltio voi myöntää pörssin kaltaisessa säännellyssä ympäristössä kaupankäynnin kohteina olevien arvopapereiden osalta ensimmäisen direktiivin 2 artiklassa tarkoitetun yleisluvan liiketoimista sopimiseen tai niiden täytäntöönpanoon sekä jäsenvaltioiden asukkaiden välisiin valuutansiirtoihin.

28 Ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon D nimikkeessä VI mainitut rahamarkkinat ovat sitä vastoin vähemmän säänneltyjä kuin pörssi. Rahamarkkinoilla suoritettavista liiketoimista päätetään näet tavallisesti yksityisen kaupankäynnin päätteeksi ympäristössä, joka ei ole yhtä läpinäkyvä kuin pörssi. Tätä toteamusta tukee myös se seikka, että "rahamarkkinoilla tavanomaisesti kaupankäynnin kohteena olevien arvopapereiden" perustavanlaatuinen ominaispiirre on se, että niiden hintoja ei noteerata julkisesti, joten kansallisten viranomaisten voi olla tarpeen arvioida niiden arvo fiktiivisistä hinnoista aiheutuvien väärinkäytösten välttämiseksi. Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 43 kohdassa, tämä ei sen sijaan koske "arvopapereita, jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä".

29 Asiakirjoista ilmenee, että vaikka arvopaperit ovatkin olleet kaupankäynnin kohteena pörssissä, ne on todellisuudessa hankittu ETVA:lta. Tämä asianhaara ei kuitenkaan, toisin kuin Kreikan pankki on istunnossa väittänyt, muuta kyseisten joukkovelkakirjojen luonnetta. Kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 40 kohdassa toteaa, ensimmäisessä direktiivissä ei näet säädetä, että paikan, jossa arvopaperit ovat kaupankäynnin kohteina, on oltava sama kuin paikka, jossa ne hankitaan. Ensimmäisen direktiivin liitteessä I oleva luettelo B käsittää "arvopapereiden, jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä, hankinnan" eikä tarpeen ole, että arvopaperit olisi hankittu pörssistä. Ratkaiseva kriteeri on se, että ne ovat siellä kaupankäynnin kohteena. Kuten myös julkisasiamies edellä mainitussa kohdassa toteaa, ensimmäisen direktiivin kaikki kieliversiot tukevat tätä tulkintaa.

30 Vaikka arvopapereiden juoksuaika voikin olla määräävä tekijä niiden arvopapereiden osalta, jotka kuuluvat ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon D ja

kyseisen direktiivin 4 artiklassa tarkoitetun rajoituksen soveltamisalaan — eli "lyhytaikaiset sijoitukset rahamarkkinoilla tavanomaisesti kaupankäynnin kohteina oleviin velkasitoumuksiin ja muihin arvopapereihin"— tämä ei kuitenkaan koske "arvopapereita, jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä". Näitä arvopapereita koskevat ainoastaan samassa liitteessä olevan luettelon B nimike IV A ja ensimmäisen direktiivin selitykset. Viimeksi mainituissa viitataan nimenomaisesti nimikkeeseen IV ja niissä säädetään yksinomaan joukkovelkakirjat liikkeeseen laskevan laitoksen luonteesta todeten, että ne voivat olla niin "yksityisiä kuin julkisiakin elimiä". Lyhytaikaisten joukkovelkakirjojen määritelmä annetaan ensimmäisen direktiivin muuttamisesta 17 päivänä marraskuuta 1986 annetussa neuvoston direktiivissä 86/566/ETY (EYVL L 332, s. 22) ja perustamissopimuksen 67 artiklan täytäntöönpanosta 24 päivänä kesäkuuta 1988 annetussa neuvoston direktiivissä 88/361/ETY (EYVL L 178, s. 5), eikä näitä direktiivejä voida soveltaa taannehtivasti. Niinpä ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon B nimikkeestä IV A ilmenee, että yhteisön lainsäätäjä on halunnut määritellä "arvopaperit, jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä" muun kuin niiden juoksuaikaan liittyvän kriteerin mukaan.

31 Edellä esitetystä ilmenee, että kyseiset joukkovelkakirjat ovat ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon B nimikkeessä IV A ja sen selityksissä tarkoitettuja "arvopapereita, jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä".

32 Näin ollen tarpeen ei ole tutkia, täyttävätkö nämä joukkovelkakirjat samanaikaisesti samassa liitteessä olevan luettelon D nimikkeessä VI asetetut kriteerit. Vaikka näin olisikin, se ei voisi vaikuttaa siihen, että kyseisiin pääomanliikkeisiin voidaan soveltaa ensimmäisen direktiivin 2 artiklassa säädettyä vapauttamisjärjestelmää, mikäli ne täyttävät ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevassa luettelossa B asetetut kriteerit. Tässä direktiivissä ei ole sellaista säännöstä, jolla asetettaisiin rajoituksia sen 2 artiklaan perustuvalle pääomanliikkeiden vapauttamiselle vain siitä syystä, että nämä samat pääomanliikkeet täyttävät myös kyseisen direktiivin liitteessä I olevassa luettelossa D asetetut kriteerit. Samaan lopputulokseen päädytään, kun ensimmäistä direktiiviä tulkitaan ottaen huomioon sen ainoan perustelukappaleen mukainen tavoite eli se, että "pääomat liikkuvat mahdollisimman vapaasti jäsenvaltioiden välillä ja että nämä pääomanliikkeet näin ollen vapautetaan mahdollisimman laajasti ja nopeasti".

33 Tähän on lisättävä, ettei se seikka, että pääasiassa kyseessä olevat joukkovelkakirjat ovat osakeyhtiömuotoisen, valtion omistaman pankin liikkeeseen laskemia arvopapereita, muuta niiden luonnetta. Ensimmäiseen direktiiviin liitetyissä selityksissä täsmennetään, että nämä joukkovelkakirjat voivat olla niin yksityisten kuin julkistenkin elinten liikkeeseen laskemia, kuten tämän tuomion 30 kohdassa on todettu.

34 Edellä esitettyyn huomioiden ensimmäiseen kysymykseen on vastattava siten, että kotimaan valuutan määräisten sellaisten joukkovelkakirjojen hankinta, joiden juoksuaika on yksi vuosi niiden liikkeeseen laskusta ja jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä ja jotka noteerataan pörssissä ja jotka on laskenut liikkeeseen jäsenvaltioon sijoittautunut ja tämän valtion omistama pankki, kuuluu ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon B nimikkeen IV A soveltamisalaan. Niiden hankintaan ja rahaksi muuttamisesta saatuihin varoihin sovelletaan tämän direktiivin 2 artiklaa, jossa viitataan saman direktiivin liitteessä I olevaan luetteloon B, jossa säädetään kyseisten varojen kotiuttamisesta.

Toinen kysymys

35 Areios Pagos kysyy toisessa ennakkoratkaisukysymyksessään, kuuluuko menettely, jossa ensimmäisessä kysymyksessä mainittujen kaltaisten joukkovelkakirjojen hankintaan käytetään luottolaitoksessa olevalla sekki- tai talletustilillä olevia varoja, ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon D nimikkeen IX soveltamisalaan.

36 Pääomanliikkeitä on ensimmäistä direktiiviä sovellettaessa välttämättä tarkasteltava kokonaisuuksina, ja jos jonkin pääomanliikkeen määränpää kuuluu johonkin vapautettuun luokkaan, sen alkuperä ei lähtökohtaisesti, kun otetaan huomioon tämän tuomion 32 kohdassa esitetyt seikat huomioiden, voi vaikuttaa tähän

luokitteluun. Johonkin vapautettuun luokkaan kuuluva arvopapereiden hankinta vaarantuisi vakavalla tavalla, jos jäsenvaltiot olisivat edelleen vapaita rajoittamaan sekki- tai talletustileillä olevien varojen käyttämistä tällaisiin hankintoihin.

37 Toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava siten, että se seikka, että ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon B nimikkeen IV A soveltamisalaan kuuluva joukkovelkakirjojen hankinta on rahoitettu luottolaitoksessa olevalla sekki- tai talletustilillä olevilla varoilla, ei voi, vaikka se kuuluisikin samassa liitteessä olevan luettelon D nimikkeen IX soveltamisalaan, vaikuttaa kyseisen pääomanliikkeen luokittelemiseen kyseisessä liitteessä olevan luettelon B nimikkeeseen IV A.

Oikeudenkäyntikulut

38 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kotimaan valuutan määräisten sellaisten joukkovelkakirjojen hankinta, joiden juoksuaika on yksi vuosi niiden liikkeeseen laskusta, jotka ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä ja jotka noteerataan pörssissä ja jotka on laskenut liikkeeseen jäsenvaltioon sijoittautunut ja tämän valtion

omistama pankki, kuuluu perustamissopimuksen 67 artiklan täytäntöönpanosta 11 päivänä toukokuuta 1960 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin liitteessä I olevan luettelon B nimikkeen IV A soveltamisalaan. Niiden hankintaan ja rahaksi muuttamisesta saatuihin varoihin sovelletaan tämän direktiivin 2 artiklaa, jossa viitataan saman direktiivin liitteessä I olevaan luetteloon B, jossa säädetään kyseisten varojen kotiuttamisesta.

2) **Se seikka, että ensimmäisen direktiivin liitteessä I olevan luettelon B nimikkeen IV A soveltamisalaan kuuluva joukkovelkakirjojen hankinta on rahoitettu luottolaitoksessa olevalla sekki- tai talletustilillä olevilla varoilla, ei voi, vaikka se kuuluisikin samassa liitteessä olevan luettelon D nimikkeen IX soveltamisalaan, vaikuttaa kyseisen pääomanliikkeen luokittelemiseen kyseisessä liitteessä olevan luettelon B nimikkeeseen IV A.**

Allekirjoitukset